

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Навчально-науковий Юридичний інститут

ПЕТЕЧЕЛ О.Ю.

**Методичні вказівки
для підготовки до самостійної роботи
з дисципліни за вільним вибором студента**

«ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗЛОЧИННОЇ ПОВЕДІНКИ»

для студентів денної та заочної форми навчання другого курсу
(ОС «Магістр»)

Галузь знань 081 «Право»
Спеціальність 081 «Право»

Івано-Франківськ, 2023

Схвалено на засіданні кафедри політики у сфері боротьби зі злочинністю та кримінального права Навчально-наукового Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №___ від _____ року).

Затверджено на засіданні науково-методичної ради Навчально-наукового Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №___ від _____ року).

Рекомендовано до друку Вченою радою Навчально-наукового Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №___ від _____ року).

Рецензенти:

**Медицький І.Б., доктор юридичних наук,
професор кафедри політики у сфері боротьби зі злочинністю та кримінального права Юридичного інституту Прикарпатського національного університету ім. В.Стефаника,
доцент**

**Яворська Л.Л., кандидат юридичних наук,
старший викладач відділу підготовки прокурорів з організації роботи в органах прокуратури та викладання професійної етики інституту спеціальної підготовки Національної академії прокуратури України**

Петечел О.Ю. Психологічні особливості злочинної поведінки. Методичні вказівки для підготовки до самостійної роботи (для студентів денної та заочної форми навчання другого курсу (ОС «Магістр»)) [Текст] / Олексій Юрійович Петечел. – Івано-Франківськ: Навчально-науковий Юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2023. – 19с.

Методичні вказівки розроблені на основі навчального плану Навчально-наукового Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника і призначені для підготовки до самостійної роботи з навчальної дисципліни «Психологічні особливості злочинної поведінки», підготовки та здачі заліку. Методичні вказівки містять: завдання до самостійної роботи, перелік питань, які виносяться для самоконтролю, контрольні питання для перевірки знань.

Методична розробка призначена для студентів, аспірантів та викладачів.

© Петечел О.Ю., 2023
© ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В.Стефаника», 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
2. ЗАВДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	8
3. СПИСОК ДЖЕРЕЛ	16

ВСТУП

В Юридичному інституті навчальна дисципліна «Психологічні особливості злочинної поведінки» вивчається протягом 3-го навчального семестру в обсязі 90 годин.

Метою викладання дисципліни «Психологічні особливості злочинної поведінки» є засвоєння теоретичних понять і положень кримінальної психології, оволодіння навичками роботи з літературою у галузі психології та юриспруденції, вивчення основних аспектів формування мотивації злочину, емоційні стани при вчиненні злочину, психологію злочинних груп, зокрема організованих, психологічні аспекти злочинця.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

- категоріально-понятійний апарат кримінальної психології;
- загальні психологічні особливості злочинної діяльності;
- психологічні особливості механізму злочину;
- психологію злочинних груп та злочинців;
- ознаки афекту.

вміти:

- складати психологічний портрет злочинців;
- складати психологічний аналіз злочинної групи та визначати статус її учасників;
- визначати мотив злочину;
- аналізувати ознаки афекту;
- орієнтуватися в науковій літературі з кримінальної психології.

Вивчення навчальної дисципліни «Психологічні особливості злочинної поведінки» завершується проведенням заліку з усіх тем дисципліни.

Іншими формами контролю є аналіз та оцінка виступів студентів на практичних заняттях, написання самостійних та контрольних робіт, підготовка рефератів на визначені теми.

Під час вивчення навчальної дисципліни студент повинен вивчити рекомендовану літературу, нормативно-правові акти. Вивчившись, студент повинен вміти самостійно та з допомогою фахівців-психологів використовувати психологічні знання в практичній діяльності.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема № 1. *Кримінальна психологія в системі юридичної психології.*

Поняття та предмет кримінальної психології. Завдання кримінальної психології. Зв'язок кримінальної психології з іншими науками. Методи кримінальної психології. Історія розвитку кримінальної психології.

Тема №2. *Девіантна поведінка особистості.*

Психологічні аспекти правової поведінки. Психологічна характеристика девіантної поведінки. Види девіантної поведінки. Делінквентна поведінка. Адитивна поведінка. Психопатологічна поведінка.

Тема №3. *Загальна психологічна характеристика діяльності.*

Поняття діяльності. Ознаки діяльності. Види діяльності. Структура діяльності. Поведінка та її види. Поняття діяння та його види.

Тема №4. *Психологія злочинного діяння.*

Психологічні причини злочинної поведінки. Формування злочинної мотивації. Мотиви злочинного діяння. Прийняття рішення про вчинення злочину. Реалізація рішення про вчинення злочину. Способи вчинення злочинного діяння. Результат вчинення злочину та постзлочинна поведінка злочинця. Психологічні наслідки вчиненого злочину. “Безмотивні” злочини та злочини з необережності. Поняття та класифікація емоційних станів. Стани емоційної напруги. Афект, стрес, фрустрація.

Тема №5. *Психологічні аспекти обмеженої осудності.*

Поняття та зміст обмеженої осудності. Обмежена осудність у кримінальному праві. Співвідношення обмеженою осудності, відповідальності та покарання. Медичний та юридичний критерій обмеженої осудності. Підстави обмеженої осудності.

Тема №6. Психологічна характеристика злочинних груп.

Поняття групи, її види. Поняття злочинної групи та їх класифікація. Психологічна характеристика злочинної групи. Групова мотивація злочинної поведінки. Лідерство у групі. Типи лідерів у групі. Психологічні особливості злочинних груп різних вікових груп та різного спрямування. Психологічна характеристика організованої злочинності.

Тема №7. Психологія особистості злочинця.

Поняття особистості. Поняття особистості злочинця. Причини формування особистості злочинця. Біологічні та соціальні теорії про особистість злочинця. Структура особистості злочинця. Класифікація злочинних типів. Психологічні портрети типів злочинної особистості. Проблеми методики побудови психологічного профілю невідомого злочинця.

Тема №8. Психологічні особливості злочинності неповнолітніх.

Поняття «неповнолітній», класифікація вікових періодів осіб, віком до 18 років. Психологічна характеристика підліткового віку та раннього юнацького віку. Формування особистості неповнолітнього злочинця та його психологічні особливості. Психологічні аспекти групової злочинності неповнолітніх. Субкультура неповнолітніх.

Тема №9. Психологія жертви злочину.

Поняття жертви злочину. Класифікація жертв злочину. Віктимна характеристика жертв злочину. Види віктимності. Психологія віктимності. Психологічний аналіз потерпілих від окремих видів злочинів.

Тема №10. Психологія вчинення окремих злочинів.

Психологічні особливості насильницької злочинності. Психологічні особливості корисливої злочинності. Психологічні особливості необережної злочинності. Психологічні особливості організованої злочинності. Психологічні особливості імпульсивних злочинів.

ЗАВДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема №1: *Кримінальна психологія в системі юридичної психології.*

Методичні рекомендації: Самостійна підготовка до даної теми передбачає більш глибоке вивчення питань семінарського заняття. Зокрема, студент повинен детальніше проаналізувати історію розвитку кримінальної психології та визначити основні етапи сучасного розвитку кримінальної психології, назвавши відомих представників даної науки. Слід також схематично зобразити систему кримінальної психології. На прикладах студент повинен проілюструвати зв'язок кримінальної психології з іншими науками. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, при написання реферативних повідомлень на вказану тему, виконання контрольних робіт, а також складанні заліку по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення

1. Рання історія кримінальної психології.
2. Становлення кримінальної психології.
3. Історія кримінальної психології в ХХ столітті.
4. Історія розвитку кримінальної психології в Україні.
5. Сучасна кримінальної психології та основні напрямки її розвитку.
6. Проілюструйте на прикладах зв'язок кримінальної психології з іншими науками.

Рекомендована література:

п. 2,3,5,6,15,17,19,20,21,24,26,32,34,40 із списку джерел.

Тема №2. *Девіантна поведінка особистості.*

Методичні рекомендації: Самостійний аналіз даної теми повинен розпочинатися з аналізу основних понять теми: правова поведінка, правосвідомість, девіантна поведінка. На основі аналізу основних понять студент повинен визначити основні ознаки та види правової та девіантної поведінки. При

підготовці до заняття студенту необхідно відповісти на додаткові контрольні запитання. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, при написання реферативних повідомлень на вказану тему, виконання контрольних робіт, а також складанні заліку по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення

1. Охарактеризуйте ознаки правової поведінки.
2. Дайте визначення поняття “правосвідомість”.
3. Назвіть ознаки правосвідомості.
4. Проведіть класифікацію правосвідомості.
5. Назвіть ознаки девіантної поведінки.
6. Назвіть етапи формування девіантної поведінки.

Рекомендована література:

п. 2,3,5,6,15,17,19,20,21,24,26,32,34,40 із списку джерел.

Тема № 3. *Загальна психологічна характеристика діяльності.*

Методичні рекомендації: В процесі самостійної підготовки даної теми навчальної дисципліни студенту слід в першу чергу з'ясувати поняття діяльності та його ознаки та на цій основі дати визначення поняттю юридична діяльність. Студент повинен дослідити як основні так і додаткові компоненти структури юридичної діяльності, при цьому на прикладах слід проілюструвати той чи інший компонент. Крім цього, потрібно приділити увагу професіограмам основних професій юриспруденції, при цьому має бути визначено загальний план аналізу кожної з професій. При підготовці до заняття студенту необхідно відповісти на додаткові контрольні запитання. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, при написання реферативних повідомлень на вказану тему, виконання контрольних робіт, а також складанні заліку по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення

1. Психологічна структура юридичної діяльності:

- А) пізнавальна;
- Б) конструктивна;
- В) комунікативна;
- Г) організаційна;
- Д) профілактична;
- Е) засвідчувальна.

2. Юридичні професіограми:

- А) структура професіограми судді;
- Б) структура професіограми прокурора;
- В) структура професіограми слідчого;
- Г) структура професіограми адвоката;
- Д) структура професіограми нотаріуса;
- Е) структура професіограми юрисконсульта.

Рекомендована література:

п. 2,3,5,6,15,17,19,20,21,24,26,32,34,40 із списку джерел.

Тема №4. Психологія злочинного діяння.

Методичні рекомендації: Самостійне вивчення даної теми передбачає глибокий аналіз теорій та концепцій, що пояснюють виникнення злочинної поведінки, що існували на різних етапах історичного розвитку юридичної психології. Аналіз даних теорії має проходити через призму можливої адаптації їх до сучасного суспільства. Окрему увагу слід приділити вивченню етапів формування злочинної поведінки, зокрема, мотиваційному етапу. Більш детальніше слід вивчити питання афекту, а саме: види, ознаки, відмінності від інших суміжних станів. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, при написання реферативних повідомлень на вказану тему, виконання контрольних робіт, а також складанні заліку по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення

1. Концепції причин злочинної поведінки.

2. Етапи формування злочинної поведінки.
3. Мотиваційний етап.
4. Фізіологічний та патологічний афект: характеристика емоційних станів.

Рекомендована література:

п. 2,3,5,6,15,17,19,20,21,24,26,32,34,40 із списку джерел.

Тема №5. Психологічні аспекти обмеженої осудності.

Методичні рекомендації: Самостійна робота передбачає аналіз судової практики застосування інституту обмеженої осудності, дослідження практичних проблем даного питання, зокрема із встановленням стану обмеження осудності, його критерії. Слід також дослідити і різні думки щодо визначення стану обмеженої осудності. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, при написання реферативних повідомлень на вказану тему, виконання контрольних робіт, а також складанні заліку по дисципліні.

1. Судова практика врахування судом обмеженої осудності.
2. Співвідношення понять осудність, обмежена осудність, неосудність.
3. Схематично зобразіть етапи виникнення та розвитку інституту обмеженої осудності.
4. Назвіть науковців та охарактеризуйте основні праці, присвячені інституту обмеженої осудності.

Рекомендована література:

п. 2,3,5,6,15,17,19,20,21,24,26,32,34,40 із списку джерел.

Тема №6: Психологічна характеристика злочинних груп.

Методичні рекомендації: Самостійна підготовка даної теми навчальної дисципліни передбачає засвоєння студентом знань про внутрішньогрупову структуру груп різних видів. Слід додатково з'ясувати та на прикладах

проілюструвати вплив таких явищ як конформізм та кругова порука. При цьому особливу увагу слід звернути на особу лідера та опозиціонера, їх роль в діяльності групи. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, при написання реферативних повідомлень на вказану тему, виконання контрольних робіт, а також складанні заліку по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення

1. Конформізм: поняття, ознаки та характеристика явища.
2. Кругова порука: характеристика явища.
3. Роль лідера в діяльності злочинної групи.
4. Викриття злочинних груп: психологічні аспекти.

Рекомендована література:

п. 2,3,5,6,15,17,19,20,21,24,26,32,34,40 із списку джерел.

Тема №7. Психологія особистості злочинця.

Методичні рекомендації: Підготовка до даної теми передбачає проведення аналізу одного з основних елементів предмету юридичної психології. Важливим для студентів є з'ясування поняття особистості злочинця, генезису розвитку даного поняття. В процесі підготовки студентам необхідно дослідити причини формування особи злочинця, зокрема провести аналіз біологічних та соціальних факторів, що впливають на цей процес формування. Самостійна робота передбачає з'ясування всіх ознак особистості злочинця, їх детальна характеристика та практичне значення. Окрему увагу слід приділити різним критеріям типологізації злочинців та звернути увагу на характеристику кожного типу з врахуванням можливості використання цих знань в процесі розслідування злочинів. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, при написання реферативних повідомлень на вказану тему, виконання контрольних робіт, а також складанні заліку по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення

1. Концепції причини формування особистості злочинця.
2. Біологічне та соціальне в особистості злочинця.

3. Зобразить схематично структуру особистості злочинця.
4. Практичне значення класифікації злочинних типів.

Рекомендована література:

п. 2,3,5,6,15,17,19,20,21,24,26,32,34,40 із списку джерел.

Тема №8. Психологічні особливості злочинності неповнолітніх.

Методичні рекомендації: Підготовка даної теми навчальної дисципліни передбачає аналіз девіантної поведінки неповнолітніх та їх груп через призму новітніх досягнення у сфері вікової психології. Студент повинен проаналізувати різні вікові періоди неповнолітніх, визначити основні відмінності цих періодів та вплив психологічних особливостей на поведінку неповнолітніх. При підготовці до заняття на основі вивчення лекційного матеріалу та рекомендованої літератури студенту необхідно відповісти на додаткові контрольні запитання.

Питання для додаткового вивчення

1. Охарактеризуйте співвідношення понять «підліток», «юнак», «неповнолітній», «малолітній». Назвіть спільні і відмінні риси.
2. Назвіть та охарактеризуйте основні типи відносин осіб підліткового віку та раннього юнацького віку в суспільстві.
3. Назвіть та коротко охарактеризуйте основні наукові праці щодо вивчення психологічних особливостей неповнолітніх правопорушників.
4. Запропонуйте тактичні прийоми, що варто застосовувати при проведенні слідчих чи судових дій за участю неповнолітніх.
5. Назвіть основні форми використання спеціальних психологічних знань щодо неповнолітніх правопорушників.

Рекомендована література:

п. 2,3,5,6,15,17,19,20,21,24,26,32,34,40 із списку джерел.

Тема №9. Психологія жертви злочину.

Методичні рекомендації: Одним із найважливіших етапів розслідування будь-якого злочину є вивчення особи потерпілого. Тому в процесі підготовки до заняття студенти повинні в першу чергу з'ясувати практичне значення вивчення особи потерпілого. В результаті підготовки до заняття студент повинен знати структуру особи потерпілого, особливості його поведінки як під час вчинення злочину, так і при його розслідуванні. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, при написання реферативних повідомлень на вказану тему, виконання контрольних робіт, а також складанні заліку по дисципліні.

Питання для додаткового вивчення

1. Кримінально-процесуальний статус потерпілого.
2. Охарактеризуйте психологічні чинники віктимності особи.
3. Структура особи потерпілого.
4. Складіть план допиту потерпілого з врахуванням його психологічних особливостей.

Рекомендована література:

п. 2,3,5,6,15,17,19,20,21,24,26,32,34,40 із списку джерел.

Тема №10. Психологія вчинення окремих злочинів.

При підготовці до самостійної роботи з даної теми слід звернути увагу на рівень, структуру та динаміку злочинності того чи іншого виду. При цьому варто виокремлювати основні особливості окремих видів злочинності, в тому числі щодо морально-психологічних ознак особистості злочинця. Перевірка виконання самостійної роботи студентами здійснюється на семінарських заняттях, при написання реферативних повідомлень на вказану тему, виконання контрольних робіт, а також складанні заліку по дисципліні.

Тема №10. Психологія вчинення окремих злочинів.

1. Психологічні особливості насильника та його жертви.

2. Психологічні особливості шахрая.
3. Психологічні особливості осіб, що вчиняють дорожньо-транспортні пригоди.
4. Психологічні особливості злочинців-професіоналів.
5. Психологічні особливості серійних вбивць.

Рекомендована література:

п. 2,3,5,6,15,17,19,20,21,24,26,32,34,40 із списку джерел.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Антонян Ю.М., Еникеев М.И., Еминов В.Е. Психология преступника и расследования преступлений. – М., 1996.
2. Антонян Ю.М. Теория человеческой агрессии. Почему жестоки люди: монография / Ю.М. Антонян. – М.: ЮНИТИ-ДАНА: Закон и право, 2015. – 311 с.
3. Бедь В. В. Юридична психологія: Навч. посіб. – 2-ге вид., доп. і переробл. – К.: МАУП, 2004. – 436 с.
4. Бедь В.В. Юридична психологія [Навчальний посібник] / В.В. Бедь. – К.: Каравела, Новий світ-2000, Магнолія плюс, 2003. – 376с.
5. Бочелюк В. Й. Юридична психологія. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 336 с.
6. Будіянський М.Ф. Кримінальна психологія: навчальний посібник / М.Ф. Будіянський. – Вид. 3-є, доп. – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.
7. Васильев В.Л. Юридическая психология. – С-Пб.: Питер, 2005.
8. Васильев В.Л. Юридическая психология: учебник для вузов. – С-Пб.: Питер, 2005. – с.
9. Гребенюк М.О. Юридико-психологічні засади розслідування злочинів, вчинених із особливою жорстокістю [Текст]: автореф. дис... канд. юрид. наук: 19.00.06 / Максим Олександрович Гребенюк ; Київський національний ун-т внутрішніх справ. – К., 2009. – 16 с.
10. Гулевич О.А. Психологические аспекты юриспруденции: учебное пособие. – М.: НОУ ВПО Московский психолого-социальный институт, 2009. – 512с.
11. Еникеев М.И. Юридическая психология: ученик / М.И. Еникеев. – М.: Норма, 2012. – 512с.
12. Ємець Ю. І. Вчинення злочину неповнолітніми як обставина, що пом'якшує покарання: психолого-юридична сутність [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 19.00.06 / Ємець Юлія Іванівна ; Київ. нац. ун-т внутр. справ. - К., 2010. - 18 с.

13. Землянська О. В. Особистість як суб'єкт правосвідомості та об'єкт судово-психологічної експертизи [Текст] : автореф. дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.06 / Землянська Олена Володимирівна ; Харк. нац. ун-т внутрішніх справ. – Х., 2010. – 34 с.
14. Казміренко В. О. Юридико-психологічна характеристика розбою [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 19.00.06 / Казміренко Вікторія Олександрівна ; Нац. акад. внутр. справ. – К., 2011. – 18 с.
15. Казміренко Л.І., Моїсеєв Є.М. Юридична психологія. – К.: КНТ, 2007.
16. Калашнік В.О. Психолого-юридична характеристика хуліганства [Текст]: автореф. дис... канд. юрид. наук: 19.00.06 / Володимир Олегович Калашнік ; Київський національний ун-т внутрішніх справ. – К., 2009. – 16 с.
17. Коновалова В. О., Шепітько В. Ю. Юридична психологія: Підручник. – 3-ге вид., перероб. і доп. – Х.: Право, 2019. – 288 с.
18. Коновалова В.О. Юридична психологія: академічний курс / В.О. Коновалова, Шепітько В.Ю. – К.: Ін Юре, 2004. – 424с.
19. Костицкий М.В. Введение в юридическую психологию: методологические и теоретические проблемы / Костицкий М.В. – К., 1990.
20. Костицький М.В. Філософські та психологічні проблеми юриспруденції. – Чернівці: Рута, 2008.
21. Мухіна Р.В. Юридична психологія. – К.: Дакор, 2021. – 236с.
22. Максимова Н.Ю. Психологія девіантної поведінки: навчальний посібник / Н.Ю. Максимова. – К.: Либідь, 2011. – 520с.
23. Марчак А.Я. Обмежена осудність: психолого-правовий зміст: монографія / В.Я. Марчак: Чернівецький нац. ун-т, 2010. – 400с.
24. Медведєв В.С. Кримінальна психологія: підручник. – К.: Атіка, 2004. – 368с.
25. Оверченко А. І. Психологічні особливості правосвідомості підлітків, схильних до правопорушень [Текст] : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.06 / Оверченко Аліна Іванівна ; Нац. акад. внутр. справ. – К., 2012.
26. Орбан-Лембрик Л.Е., Кощинець В.В. Юридична психологія. – Івано-Франківськ: Плай, 2005.

27. Основи загальної та юридичної психології: Навчальний посібник для студентів юридичних спеціальностей вищ. навч. закл. / Н. Р. Бобечко, І. І. Когутич, В. П. Бойко та ін. ; за ред. В. Т. Нора. – К. : Ін Юре, 2014. – 280 с.
28. Петечел О.Ю. Використання спеціальних психологічних знань щодо неповнолітніх учасників досудового розслідування [Монографія]. – Івано-Франківськ, 2012.
29. Петечел О.Ю. Кримінологічна характеристика молодіжної злочинності: загальний огляд проблеми // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Політика в сфері боротьби зі злочинністю» з нагоди відзначення 25-річчя навчально-наукового юридичного інституту. – Івано-Франківськ, 2017. – С.194-197.
30. Реан А.А. Психологический атлас человека. – М.: Прайм-Еврознак, 2006.
31. Робер М.-А. Психология индивида и группы / М.-А. Робер, Ф. Тильман. – М. : Прогресс, 1988. – 254 с.
32. Романов В. В. Юридическая психология: учебник / В. В. Романов. – М.: Юристъ, 2004. – 588 с.
33. Савка І. М. Установка як чинник кумулятивного фізіологічного афекту у судово-експертному дослідженні [Текст] : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.06 / Савка Ірина Мар'янівна ; Нац. акад. внутр. справ. – К., 2010. – 18 с.
34. Ситковская О.Д. Юридическая психология: Учебник. – М.: Издательство «Юрлитинформ», 2011. – 472с.
35. Тичина Д. М. Психолого-правові засади попередження корисливої злочинності дітей [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 19.00.06 / Тичина Дмитро Михайлович ; Київ. нац. ун-т внутр. справ. – К., 2010. – 16 с.
36. Тужеляк Н. М. Агресивність як детермінанта насильницької злочинної поведінки [Текст]: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 19.00.06 / Н. М. Тужеляк; Нац. акад. внутр. справ. – К., 2012. – 20 с.
37. Энциклопедия юридической психологи/ Под ред. А.М. Столяренко. – М., 2001.

38. Ювенальна юридична психологія [Текст] : навч. посіб. / О. О. Кочемировська, А. А. Гришко ; Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т". – Х. : ХАІ, 2010 . – 36с.
39. Юридична психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.Є. Самойлов, М.С. Корольчук, В.М. Корольчук, С.М. Миронець, Г.М. Ржевський. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 432 с.
40. Юридична психологія [Підручник] / Л.І. Казміренко, Є.М. Моїсеєв. – К.: КНТ, 2007. – 360с.
41. Юридична психологія. Альбом схем з коментарями : навч. посіб. / Д. О. Александров [та ін.] ; заг. ред. Л. І. Казміренко, Є. М. Моїсеєва ; Київський національний ун-т внутрішніх справ. – К. : КНТ, 2008. – 152 с.
42. Юридична психологія. Словник: Довідкове видання / За заг. ред. Л.І. Казміренко, Є.М. Моїсеєва. – Вид. 2-е, уточ. та доп. – К.: КНТ, 2008. – 224с.
43. Яковенко С. І. Злочинність неповнолітніх: причини, наслідки та шляхи запобігання : навчальний посібник / С. І. Яковенко [та інші]. – К., 2006. – 259 с.
44. Oleksii Yu PETECHEL, Yuliia V KERNIAKEVYCH-TANASIICHUK, Volodymyr M VAZHYNISKYI, Mariia O KRASII. Criminological Characteristics of Juvenile Aggression. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*, [S.l.], v. 10, n. 8, p. 2462 – 2474, dec. 2019. doi: [https://doi.org/10.14505/jarle.v10.8\(46\).24](https://doi.org/10.14505/jarle.v10.8(46).24).